

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»

Кафедра цивільного права

# **ІТ-ПРАВО ТА КІБЕРБЕЗПЕКА В УМОВАХ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ**

**МАТЕРІАЛИ  
Всеукраїнського круглого столу**

Одеса,  
12 квітня 2025 року

Одеса  
Фенікс  
2025

УДК 342.95 : 343.32 (477): 351.863  
I-52

**За загальною редакцією**

доктора юридичних наук, професора **Є. Харитонova**,  
кандидатки юридичних наук, доцентки **Ю. Кривенко**.

**Упорядники-укладачі:**

**Кривенко Юлія** – к.ю.н., доцентка кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія», доцентка;

**Лешкова Єлизавета** – лаборантка кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія».

**ІТ-право та кібербезпека в умовах гібридної війни :**  
I-52 матеріали Всеукр. круглого столу (м. Одеса, 12 квіт. 2025 р.) / за заг. ред.: Є. О. Харитонova, Ю. Кривенко ; кафедра цив. права НУ «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2025. – 138 с. – Режим доступу: ....

ISBN 978-617-8430-57-3

Збірник містить матеріали доповідей з теоретичних, історичних і методологічних проблем ІТ-права та кібербезпеки, які були оприлюднені на Всеукраїнському круглому столі «ІТ-право та кібербезпека в умовах гібридної війни» 12 квітня 2025 у Національному університеті «Одеська юридична академія».

Збірник спрямований на ознайомлення громадськості з дослідженнями науковців у сфері ІТ-права та кібербезпеки і може бути корисний як у навчальному процесі, так і в практичній діяльності.

**УДК 342.95 : 343.32 (477): 351.863**

*Матеріали видано в авторській редакції.  
Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть  
учасники конференції, їхні наукові керівники, рецензенти,  
які рекомендували ці матеріали до друку.*

ISBN 978-617-8430-57-3

© Колектив авторів, 2025

© НУ «Одеська юридична академія»,  
2025

тримають мобільний пристрій, можуть допомогти перевірити особу особи, яка здійснює транзакцію.

До останнього методу можна віднести алгоритми машинного навчання. З часом системи можуть навчитися виявляти підозрілу активність на основі даних транзакцій. Цей метод, що самовдосконалюється, є одним із найсучасніших способів боротьби з шахрайством, оскільки він постійно адаптується до нових методів, які використовують шахраї. Кожен із цих методів сприяє створенню багаторівневої системи перевірки карток. Ця система пропонує компаніям гнучкий захист від шахрайських транзакцій, надаючи клієнтам більш безпечний і надійний спосіб оплати [3, 4, 5].

Підсумовуючи, необхідно зазначити, що з появою цифрових платежів банківські картки набувають все більшої популярності, саме тому верифікація карток є дуже важливою та має свої особливості з якими користувачі можуть стикатися на практиці.

#### **ЛІТЕРАТУРА:**

1. Словник з визначенням верифікації. URL: [https://csrc.nist.gov/glossary/term/identity\\_verification](https://csrc.nist.gov/glossary/term/identity_verification)
2. Верифікація картки (Verify). URL: <https://wiki.wayforpay.com/view/852189>
3. General information. URL: <https://docs.tranzzo.com/docs/transactions-lookup/overview/>
4. Understanding Card Verification: What It Is and How It Worksndi. URL: [nverhttps://staxpayments.com/blog/understanding-card-verification/#:~: text=It%20is%20a%20three%2Ddigit, physical%20possession%20of%20the%20card](https://staxpayments.com/blog/understanding-card-verification/#:~:text=It%20is%20a%20three%2Ddigit,physical%20possession%20of%20the%20card)

***Коштура Богдан Вячеславович,***

*аспірант 1 року навчання кафедри цивільного права та процесу ДВНЗ  
«Ужгородський національний університет».*

#### **ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК УЧАСНИК ЕЛЕКТРОННИХ ПРАВОЧИНІВ**

Стрімкий розвиток штучного інтелекту та його активне впровадження в електронну комерцію та інші цифрові сервіси зумовили необхідність переосмислення традиційних цивілістичних кон-

струкцій, зокрема категорії правосуб'єктності. На сучасному етапі ІІІ-системи здатні не лише обробляти запити та аналізувати інформацію, а й автономно ініціювати, укладати та виконувати електронні правочини. Це ставить під сумнів сталі уявлення про суб'єктів цивільного права, які традиційно пов'язуються виключно з фізичними або юридичними особами.

Проблема правосуб'єктності ІІІ в електронних правочинах полягає у відсутності чіткого нормативного статусу таких систем. Виникає низка запитань: чи може штучний інтелект виступати стороною договору, які наслідки матиме укладення правочину за участю ІІІ, хто несе відповідальність у разі порушення умов такого правочину? Відповіді на ці питання є критично важливими для забезпечення правової визначеності та передбачуваності правовідносин у цифровому середовищі.

Наразі в українському законодавстві, як і в більшості інших країн, відсутній спеціальний правовий режим для штучного інтелекту, що породжує колізії та ускладнює захист прав та інтересів суб'єктів ІТ-відносин. Тому дослідження правосуб'єктності ІІІ в контексті електронних правочинів є актуальним і необхідним з точки зору розвитку цивільного законодавства, адаптованого до цифрової трансформації суспільства.

Актуальність теми полягає в необхідності правового реагування на нову реальність, у якій штучний інтелект здатен автономно брати участь в електронних правочинах. Відсутність визначення правового статусу таких систем створює ризики для учасників цивільних правовідносин, знижує рівень правової визначеності та ускладнює захист прав споживачів і контрагентів у цифровій сфері.

Завдання дослідження полягають у наступному: визначити можливість і межі визнання ІІІ суб'єктом електронного правочину; проаналізувати правові наслідки участі ІІІ в укладенні та виконанні правочинів; окреслити перспективи законодавчого закріплення правового статусу ІІІ в цивільному праві України.

Наукова новизна полягає у формулюванні підходу до розгляду штучного інтелекту як особливого учасника цивільних право-

відносин, здатного виступати стороною електронного правочину. Обґрунтовано доцільність запровадження нової правової конструкції – «електронного агента» – для систем ШІ, які діють автономно в межах надання послуг.

Електронні правочини стали невід’ємною частиною сучасних цивільних правовідносин у сфері надання послуг. Відповідно до чинного законодавства, електронний правочин – це дія однієї або кількох осіб, спрямована на встановлення, зміну або припинення цивільних прав і обов’язків, що вчиняється з використанням інформаційно-комунікаційних технологій. З огляду на розвиток цифрової економіки та діджиталізацію суспільства, дедалі більше правочинів укладаються саме в електронній формі – через веб-платформи, мобільні застосунки або автоматизовані системи. [1]

На сьогодні сторонами електронного правочину можуть бути фізичні або юридичні особи, а також суб’єкти публічного права. В електронному середовищі ідентифікація сторін забезпечується через кваліфіковані електронні підписи, облікові записи або інші електронні засоби. При цьому всі суб’єкти, які беруть участь в електронному правочині, повинні мати волю, правоздатність та здатність нести юридичну відповідальність. Однак стрімкий розвиток штучного інтелекту зумовлює появу нового виклику: чи може автономна система ШІ бути стороною електронного правочину? [2]

У сучасному правовому полі автономні системи ШІ поки що не визнані повноцінними суб’єктами права. Проте на практиці вони вже сьогодні виконують функції укладання договорів без прямого втручання людини. Наприклад, в електронній комерції широко застосовуються чат-боти та алгоритми ШІ, які самостійно обробляють замовлення, формують пропозиції, погоджують умови та надсилають підтвердження угод. У таких випадках виникає правове питання: хто є реальною стороною правочину – користувач, що налаштував ШІ, чи сама система, що діяла самостійно? [3]

У зарубіжній практиці вже спостерігаються спроби вирішити це питання. Наприклад, у Сінгапурі Національне агентство з інформаційних технологій у 2021 році опублікувало концепцію «дове-

ного електронного агента», відповідно до якої системи штучного інтелекту можуть укладати угоди в інтересах своїх користувачів, якщо останні належним чином запрограмували їх на відповідні дії. Аналогічний підхід простежується в Ізраїлі, де на рівні рекомендацій розглядається можливість юридичного визнання автономних агентів як інструментів здійснення правочинів. У Сполучених Штатах Америки окремі штати (зокрема, Вермонт і Невада) законодавчо закріпили можливість використання смарт-контрактів і автономних програм для укладення угод без участі людини, покладаючи відповідальність на власника або розробника такого ПЗ. [4, с. 123]

Конструкція «електронного агента» – це новий підхід у цивільному праві, який передбачає можливість виконання електронних правочинів від імені людини або юридичної особи автономною системою, зокрема штучним інтелектом. Такий агент діє за попередньо заданим алгоритмом або в межах дозволених повноважень, не потребує прямого втручання особи в кожен правочин.

Юридично «електронний агент» не є суб'єктом права, однак визнається як засіб реалізації волі сторони, яка його використовує. Відповідальність за дії агента несе той, хто його створив, налаштував або використав. Ця конструкція дозволяє легалізувати участь ІІ в електронних правочинах без необхідності надання йому правосуб'єктності, забезпечуючи гнучке правове регулювання в умовах цифровізації.[5, с. 13]

Таким чином, хоча законодавство України поки що не визнає ІІ як самостійну сторону електронного правочину, міжнародний досвід свідчить про актуальність формування нових підходів до правосуб'єктності автономних систем. Це, своєю чергою, потребує розвитку національного цивільного законодавства з урахуванням технологічної реальності та потреб безпечного, правово визначеного використання штучного інтелекту в сфері надання послуг.

#### **ЛІТЕРАТУРА:**

1. Calo, R., Kerr, I. & McGregor, L. (2022). Robot Rules: Regulating Artificial Intelligence. 2nd ed. Oxford: Oxford University Press
2. European Commission. (2023). Proposal for a Directive on adapting non-contractual civil liability rules to artificial intelligence (AI Liability Directive). Brussels: COM(2022) 496 final. URL: <https://eur-lex.europa.eu>

3. Pagallo, U. (2023). AI Agents and the Law: On Rights, Duties, and Responsibilities. In: Corrales, M., Fenwick, M., & Forgó, N. (Eds.), Law and Technology in a Global Digital Society. Springer.
4. Wischmeyer, T. (2022). A Legal Framework for Artificial Intelligence: European and Global Perspectives. German Law Journal, 23(2), 121–135
5. Koops, B.-J., & Leenes, R. (2022). Responsibility and Accountability in a Hybrid Human-AI World. Law, Innovation and Technology, 14(1), 1–24.

**Романовський Денис Сергійович,**  
*аспірант 2 року навчання кафедри цивільного права Національного  
університету «Одеська юридична академія», адвокат.*

## **ІТ ПРАВА ТА КІБЕРБЕЗПЕКА ЛЮДЕЙ ПОХИЛОГО ВІКУ В УМОВАХ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ**

Сучасне суспільство стрімко цифровізується, що відкриває нові можливості для соціальної інтеграції та забезпечення прав людини. Цифрові технології відіграють ключову роль у забезпеченні доступу громадян до інформації, державних послуг і соціальних гарантій. Водночас цифровізація суспільства породжує низку викликів для вразливих категорій населення, зокрема людей похилого віку. В умовах гібридної війни кіберзагрози стають не лише інструментом економічної та політичної дестабілізації, а й безпосередньою загрозою для інформаційної безпеки літніх осіб, які нерідко мають обмежені навички користування цифровими технологіями. Люди похилого віку часто стають мішенню для кібератак, онлайн-шахрайства, інформаційних маніпуляцій, що ставить під загрозу їхні особисті дані, фінансову безпеку та доступ до державних послуг.

Згідно звіту про діяльність Департаменту кіберполіції Національної поліції України у 2024 році, негативний вплив на криміногенну ситуацію у кіберпросторі Україні мали такі фактори: збройна агресія РФ проти України; поширення глобальних кіберзагроз, таких як атаки на ланцюги постачання (supply chain attacks), кібервикрадення даних (data breaches) та використання штучного інтелекту для вчинення злочинів; масове поширення таких способів вчинення кримінальних правопорушень як фішинг, вішинг, бейтінг, скі-

|                                                                                                                                                       |     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>Резніченко Семен Васильович</b><br>НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПЕРЕВЕЗЕНЬ ПАСАЖИРІВ<br>АВТОБУСАМИ . . . . .                                     | 67  |
| <b>Святошнюк Арина Леонідівна</b><br>ЗМІСТ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИХ ВІДНОСИН У МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ . . . . .                                                     | 73  |
| <b>Спасова Катерина Іванівна</b><br>ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЦИФРОВОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В СОЦІАЛЬНИХ<br>МЕРЕЖАХ . . . . .                                  | 75  |
| <b>Токарева Віра Олександрівна</b><br>ДО ПИТАННЯ ВИКОРИСТАННЯ АВТОНОМНИХ СИСТЕМ У ЗБРОЙНОМУ<br>КОНФЛІКТІ . . . . .                                    | 78  |
| <b>Вовчок Руслан Володимирович</b><br>ІНФОРМАТИЗАЦІЯ ТА ЦИФРОВІЗАЦІЯ СУСПІЛЬСТВА В ЕПОХУ СТІМКОГО<br>РОЗВИТКУ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ . . . . . | 81  |
| <b>Кірсанов Олексій Володимирович</b><br>ВЕРИФІКАЦІЯ БАНКІВСЬКИХ КАРТ КЛІЄНТА . . . . .                                                               | 85  |
| <b>Коштура Богдан Вячеславович</b><br>ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК УЧАСНИК ЕЛЕКТРОННИХ ПРАВОЧИНІВ . . . . .                                                    | 87  |
| <b>Романовський Денис Сергійович</b><br>ІТ ПРАВА ТА КІБЕРБЕЗПЕКА ЛЮДЕЙ ПОХИЛОГО ВІКУ В УМОВАХ<br>ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ . . . . .                            | 91  |
| <b>Рябченко Вікторія Олександрівна</b><br>ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ НЕПОВНОЛІТНІХ ВІД ВЕРБУВАННЯ ФСБ<br>У СОЦМЕРЕЖІ «ТЕЛЕГРАМ» . . . . .                       | 95  |
| <b>Балик Даша Вікторівна</b><br>ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ПРАВА ВЛАСНОСТІ НА ЦИФРОВІ РЕЧІ . . . . .                                                      | 99  |
| <b>Білошкурський Микола Миколайович</b><br>ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ІГРОВОЇ ОНЛАЙН-РЕЧІ НА ПРИКЛАДІ<br>СЕРВІСУ STEAM . . . . .                        | 104 |
| <b>Забудько Анастасія Сергіївна</b><br>ОСОБЛИВОСТІ СПАДКУВАННЯ ЦИФРОВИХ АКТИВІВ . . . . .                                                             | 111 |
| <b>Костенко Олександр Сергійович</b><br>АВТОРСЬКІ ПРАВА НА ОБ'ЄКТИ, СТВОРЕНІ ШТУЧНИМ ІНТЕЛЕКТОМ: ПРАВОВІ<br>АСПЕКТИ РЕГУЛЮВАННЯ . . . . .             | 115 |
| <b>Мурашева Катерина Василівна</b><br>ПЕРСОНАЛЬНІ ДАНІ ТА ЇХ ЗАХИСТ: ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ<br>В УМОВАХ КІБЕРЗАГРОЗ . . . . .                       | 119 |
| <b>Рогожа Валерія Василівна</b><br>РОЛЬ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В КІБЕРБЕЗПЕЦІ: ЗАХИСТ ЧИ ЗАГРОЗА? . . . . .                                               | 124 |
| <b>Фасій Анастасія Володимирівна</b><br>ДО ПИТАННЯ ПРО ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ РЕКЛАМИ В СОЦІАЛЬНИХ<br>МЕРЕЖАХ . . . . .                                  | 128 |
| <b>ВИСНОВКИ . . . . .</b>                                                                                                                             | 132 |